

РІШЕННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Спеціалізована вчена рада ДФ 35.051.174 Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів, ухвалила рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» на підставі прилюдного захисту дисертації «Банківське кредитування промислових підприємств у забезпеченні розвитку економіки України» 19 червня 2024 року.

Герасименко Аліна Валеріївна, 27.09.1991 року народження, громадянка України, освіта повна вища. У 2014 році закінчила Черкаський інститут банківської справи Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ), отримала повну вищу освіту за спеціальністю «Банківська справа» та здобула кваліфікацію магістра з банківської справи.

З 09.2014 року по 11.2016 року працювала у Філії – Черкаському обласному управлінні АТ «Ощадбанк» на посаді головного економіста сектору кредитного аналізу мікро-, малого та середнього бізнесу. З 11.2016 року по 10.2017 року працювала у Аптеці «Довголіття» на посаді фінансового директора. З 10.2017 року по 11.2019 року працювала приватним підприємцем у сфері надання послуг із фінансового консалтингу, бухгалтерії та діловодства. З 12.2019 року призупиняє трудову діяльність у зв'язку із виходом у декрет.

У вересні 2020 року вступила до аспірантури на денну форму навчання на кафедру фінансів та банківської справи Університету банківської справи, а з червня 2022 року, після його реорганізації, продовжила навчання у Львівському національному університеті імені Івана Франка, де навчається дотепер.

Дисертаційну роботу виконано на кафедрі фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів.

Науковий керівник Андрущак Євгенія Михайлівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів.

Здобувачка має 35 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 статті у періодичних наукових виданнях інших держав, 14 статей у наукових фахових виданнях України, 2 розділи монографій:

1. Андрущак Є. М., Герасименко А. В. Управління ризиком концентрації банківського кредитування промислових підприємств. *Ефективна економіка*. 2024. № 2. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.2.58>

2. Герасименко А. В. Фінансово-економічний розвиток промислових підприємств в сучасних реаліях України. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2023. № 1(81). С. 162-171. DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2023-81-24>

3. Khutorna M., Herasymenko A. The methodological basis for bank lending to industrial enterprises. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. No. 1(42). P. 51–60. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.42.2022.3610> (Web of Science)

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

1. Крупка Михайло Іванович, доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, без зауважень.

2. Корнєєв Володимир Вікторович, доктор економічних наук, професор, декан факультету фінансів та цифрових технологій Державного податкового університету Міністерства фінансів України, надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. У роботі на с. 68 авторка виокремлює групу загальноекономічних детермінант виникнення кредитного ризику при банківському кредитуванні промислових підприємств (БКПП): кредитний рейтинг країни; економічна циклічність; галузеві пропорції; рівень інфляції; ВВП; рівень NPLs промислових підприємств; експортно-імпортне регулювання; монопольна конкуренція; інноваційний розвиток; зміни в системі оподаткування; ставка центрального банку; кон'юнктура товарного, валютного грошово-кредитного, іпотечного ринків; інвестиційне середовище; форс-мажор; економіка природокористування та охорона навколишнього середовища з представленням їх на рис. 1.8. (с. 69). Потребують уточнення два моменти: а) що розуміється під економічною циклічністю саме в контексті БКПП? б) проблема NPLs (Non-performing loans – неповернені кредити банків) це проблема саме банків, і через спотворення кредиту як часто умисно непогашеного зобов'язання, – проблема макрофінансова для всієї економіки. Некоректним є використаний у роботі термін «рівень NPLs промислових підприємств». Тому що це рівень NPLs банків, чи структури банківського портфелю.

2. Викликає особливий інтерес та має практичну цінність проведений Герасименко А. В. змістовний аналіз державних концепцій / програм / планів розвитку промисловості в частині визначення участі банківського кредитування у

реалізації державної промислової політики протягом 1996-2022 рр. (Табл. 3.1, додаток 3), за результатами якого виявлено «відсутність чітко сформованого мандату банків на активну участь у забезпеченні розвитку вітчизняних промислових підприємств» (с. 104). Наскільки зазначені державні документи виявилися дієвими як «дорожні карти» для активізації участі банків у кредитуванні промислових підприємств? Чому банки дотепер не кредитують нефінансові корпорації у необхідних обсягах?

3. Авторкою виявлено вельми слабкий кореляційний зв'язок (і за методом обчислення Пірсона, і за методом обчислення Фехнера) між обсягом банківського промислового кредитування та ВВП в Україні за період 2009- 2022 рр., після чого було зроблено висновок, що «існування слабого кореляційного зв'язку між обсягом банківських промислових кредитів (млрд. грн.) та ВВП (млрд. грн.) свідчить про те, що банківське кредитування промисловості не є каталізатором економічного зростання в Україні» (с. 325). Хоча в основній частині дисертаційної роботи (п. 2.2), авторка виокремлює два ключові періоди щодо впливу банківського кредитування промислових підприємств на розвиток економіки (на обсяг реального ВВП) між 2009 р. та 2022 р.: коли цей вплив був позитивним (2008-2016 рр.) і негативним (2017- 2022 рр.). Отже, протягом 2009-2022 рр. все ж були епізоди, коли вплив промислового кредитування на ВВП був позитивним і сприяв економічному розвитку. Але чому ж сукупно за всі роки аналізу статистично не прослідковується теоретично очікуваний кореляційний зв'язок між обсягом банківського промислового кредитування та ВВП в Україні?

4. При розкритті специфіки промислового кредитування банками державного сектору авторка зауважує про збільшення частки «промислових кредитів», наданих цими банками у загальному обсязі таких кредитів банків у 2023 р. – до 63,37%, (п. 2.3). Залишається незрозумілим, що саме стало поштовхом до збільшення цього показника: участь державних банків у зазначеній програмі чи інші фактори?

5. Роботу підсилив би більш детальний розгляд проблематики щодо стійкості «зелених» і «сталіх» кредитів промисловим підприємствам до проявів і шоків макроекономічного середовища. Ці питання передбачаються як очікувані для аналізу особливостей банківського кредитування вже в найближчій перспективі. Чи можна говорити про «зелене кредитування» як про стабільну бізнес-нішу при макроекономічних шоках?

3. Руцишин Надія Михайлівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, економічної безпеки, банківської справи та страхового бізнесу Львівського торговельно-економічного університету, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У п. 1.1 роботи авторка досліджує та обґрунтовує причинно-наслідковий зв'язок окремих функцій банківського кредиту та фінансово-економічних функцій промислового підприємства (п. 1.1, с. 51). На нашу думку, цей аналіз було б доцільно використати також для формулювання функцій банківського кредитування промислових підприємств в умовах сучасних викликів і загроз.

2. Здобувачка у табл. 1.1 (с. 54-55) провела компаративний аналіз особливостей банківського кредитування промислових підприємств, відмінних від кредитування аграрних підприємств і підприємств сектору надання послуг. Серед множини критеріїв, виокремлених авторкою, є такий: «вплив кліматичних умов на діяльність підприємства». Абсолютно погоджуючись із доцільністю розгляду такого аспекту як кліматичні зміни на діяльність суб'єктів господарювання і врахування щільності його взаємозв'язку при розгляді банком можливості щодо надання кредитних коштів, вважаємо, що цей критерій було б краще сформулювати як «взаємовплив кліматичних чинників та результатів діяльності підприємства». Адже діяльність великих промислових підприємств, як правило, є джерелом шкідливих викидів, передбачає споживання природних ресурсів в аномальному обсязі, та є одним із факторів сучасної зміни клімату.

3. Розглядаючи окремі загальноекономічні аспекти банківського кредитування промислових підприємств з огляду на зарубіжний досвід в частині впливу процесу фінансіалізації економіки на його розвиток (на прикладі США, Великої Британії, Німеччини) (п. 2.1, с. 96-100), доречно було б дослідити цей вплив на матеріалах вітчизняної економіки.

4. Високо оцінюючи результати дисертаційної роботи і сформульовані теоретико-методологічні положення й практичні рекомендації, вважаємо, що в п. 1.1 роботи дещо бракує висвітлення ролі інших учасників банківського кредитування промислових підприємств (гарантійні фонди, інжинірингові компанії, інвестори, страхові й оціночні компанії тощо).

5. При формулюванні пропозицій щодо шляхів покращення інституційно-організаційного середовища банківського промислового кредитування в Україні, здобувачка пропонує адаптувати досвід країн Латинської Америки та Карибського басейну, де у 2008 році було запроваджено Промисловий банк знань (п. 3.3, с. 223). При цьому, авторка зазначає, що «в цілому за період 2009-2017 рр. Банком промислових знань було успішно реалізовано 58 проєктів» (с. 225). На наш погляд, було б доцільно з'ясувати чи є актуальніша інформація, а разом з цим – навести один або декілька конкретних прикладів із числа реалізованих Банком промислових знань проєктів.

6. Зважаючи на перспективи розвитку вітчизняної економіки у період повоєнного відновлення, необхідно звернути увагу на особливості пільгового кредитування промислових підприємств в умовах масштабного руйнування економічного потенціалу України.

4. Дропа Ярослав Богданович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, надав позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Вважаємо дискусійним один із специфічних принципів банківського промислового кредитування, що виокремлений авторкою – принцип пріоритетності (рис. 1.2, с. 45). Пріоритезація банками окремих позичальників та (або) видів діяльності виглядає дещо неузгодженим актом у контексті функціонування вільного ринку.

2. У параграфі, присвяченому теоретичному узагальненню ризиків банківського промислового кредитування (п. 1.2), дисертантка зазначає, що: "...завжди присутніми є ймовірність дефолту промислового підприємства позичальника і (або) сторін за кредитованим (інвестиційним) проєктом, та ймовірність спрацювання галузевого ризику, оскільки всі галузі промисловості є пов'язаними між собою ланцюгом постачання та переробки сировини" (с. 67). Щодо останнього, з нашого погляду, доцільно було б розвинути цю думку й навести приклад ланцюгової реакції між різними промисловими галузями чи секціями, внаслідок реалізації ризику кредитування (на мікро- та макрорівні).

3. Вважаємо, що робота б значно виграла у випадку проведення авторкою аналізу можливості (перспектив) створення національного банку розвитку в Україні або зазначила, який із банків державного сектору міг би бути трансформованим у такий банк розвитку.

4. У другому розділі роботи дисертантці варто було б кількісно дослідити вплив на розвиток банківського кредитування промисловості тіньового сектору економіки України, що дало б змогу виявити приховані чинники його активізації у період повоєнного відновлення країни.

5. Ванькович Данило Володимирович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, надав позитивну рецензію із зауваженнями:

1. При компаративному аналізі особливостей банківського кредитування промислових підприємств відмінних від кредитування підприємств аграрного сектору та сектору надання послуг, авторка ототожнює чинник сезонності й чинник циклічності (п. 1.1, с. 54-55). Проте сезонність є джерелом регулярних змін, тоді як циклічність – це періодичні зміни, викликані зміною в економічному циклі. Відтак, бракує уточнення характер впливу першого і другого на банківське кредитування промислових підприємств.

2. У п. 2.3 авторкою виявлено, що саме у банків державного сектору спостерігається найвищий рівень непрацюючих кредитів промислових

підприємств, якщо порівнювати із банками з іноземним капіталом і банками із приватним капіталом (с. 146). З нашої точки зору, доцільно було б доповнити проведений аналіз розглядом причин формування такої ситуації.

3. На думку авторки запровадження в Україні окремого фінансово кредитного інституту – Промислового банку – недоцільно з ряду причин, однією з яких є поки ще високий рівень корупції в країні (с. 212). Відповідно, науковий інтерес викликає подальше дослідження впливу цього соціально-економічного чинника на банківське кредитування промисловості.

Загальна оцінка роботи і висновок.

Дисертаційна робота Герасименко Аліни Валеріївни на тему «**Банківське кредитування промислових підприємств у забезпеченні розвитку економіки України**» є самостійною та ґрунтовною науковою працею, що виконана з дотриманням вимог академічної доброчесності. У дисертації здійснено теоретичне узагальнення і вирішено важливу наукову проблему, пов'язану із поглибленням теоретико-методологічних засад, удосконаленням методичних підходів і розробленням практичних рекомендацій щодо підвищення якості банківського кредитування промислових підприємств та активізації його ролі у забезпеченні розвитку економіки України. Це дало змогу отримати наукові положення, які містять елементи наукової новизни, зокрема удосконалено: тлумачення дефініції «банківське кредитування промислових підприємств»; науково-аналітичний інструментарій оцінювання тенденцій розвитку банківського кредитування вітчизняних промислових підприємств; науково-методичний підхід до формування ефективного промислового кредитного портфеля банку та імплементації засад сталого розвитку; науково-прикладні засади управління якістю банківського промислового кредитування в умовах економічної нестабільності. Отримали подальший розвиток: багатокритеріальна класифікація характерних ризиків банківського кредитування промислових підприємств; поглиблення розуміння сутності макроекономічного середовища; ідентифікація та верифікація ролі банківського кредитування промислових підприємств у економічному зростанні на прикладі зарубіжних країн; визначення та обґрунтування необхідності закріплення державою за банками державного сектору ролі каталізатора розвитку вітчизняної промисловості; науково-практичні пропозиції щодо удосконалення інституційно-організаційних аспектів активізації банківського кредитування промислових підприємств в Україні.

Практична цінність отриманих результатів дослідження полягає у можливості застосування наукових положень і висновків у практичній діяльності органів державної та місцевої влади, наглядових органів (зокрема, НБУ), банків другого рівня, підприємств промислового сектору економіки, закладів вищої освіти.

Дисертаційна робота «Банківське кредитування промислових підприємств у забезпеченні розвитку економіки України» за змістом, рівнем наукової новизни, теоретичним й практичним значенням результатів, кількістю наукових публікацій і апробацій на наукових конференціях відповідає галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та сучасним вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертацій», а також затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (із змінами) «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її авторка – **Герасименко Аліна Валеріївна** – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Результати відкритого голосування:

«За» – 5/п'ять членів ради,

«Проти» – человек членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада ДФ 35.051.174 Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів, присуджує **Герасименко Аліні Валеріївні** ступінь доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Голова спеціалізованої
вченої ради
ДФ 35.051.174

проф. Михайло КРУПКА

Підтверджую
вчений секретар
ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

